

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ БІОЛОГІЇ
РАДА БОТАНІЧНИХ САДІВ ТА ДЕНДРОПАРКІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ДЕНДРОПАРК «ОЛЕКСАНДРІЯ» НАН УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

міжнародна наукова конференція

**ЗБЕРЕЖЕННЯ РІЗНОМАНІТТЯ РОСЛИННОГО
СВІТУ У БОТСАДАХ ТА ДЕНДРОПАРКАХ:
ТРАДИЦІЇ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**ДО 230-РІЧЧЯ ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ»
НАН України**

19–21 вересня 2018 року

БІЛА ЦЕРКВА
2018

УДК 631.529:502.75:712.253

ЗБЕРЕЖЕННЯ РІЗНОМАНІТТЯ РОСЛИННОГО СВІТУ У БОТСАДАХ ТА ДЕНДРОПАРКАХ: ТРАДИЦІЇ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ: Матеріали міжнародної наукової конференції до 230-річчя дендропарку «Олександрія» НАН України, 19–20 вересня 2018 р. – Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2018. – 436 с.

Редакційна колегія: к.б.н. Н.С. Бойко, к.б.н. Н.М. Дойко

Висвітлюються сучасні напрями та методи досліджень у галузі інтродукції, збереження біорізноманіття в умовах зміни клімату та загрози біоінвазій, захисту рослин, моніторинг та оцінка стану біоти у ботанічних установах, збереження раритетних рослин в умовах *in situ* та *ex situ*, реставрації, реконструкції та розвитку ботсадів і дендропарків, тематичні експозиції, екологічні аспекти взаємодії природи і суспільства.

Для науковців, викладачів, фахівців зеленого будівництва, ботаніків, екологів, аспірантів та студентів.

Затверджено до друку НТР

Державного дендрологічного парку «Олександрія»

(протокол № 8 від 16.08. 2018 р.)

Відповідальність за точність та достовірність матеріалів, викладених у публікаціях, несуть автори.

© Автори статей, 2018

© Державний дендрологічний парк «Олександрія», 2018

ЗИМОСТОЙКОСТЬ ВИДОВ И КУЛЬТИВАРОВ СЕМЕЙСТВА *SALICACEAE* MIRBEL. В УСЛОВИЯХ ПРАВОБЕРЕЖНОЙ ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ

Ищук Л.П., Ищук Г.П.

Проанализировано полевую зимостойкость автохтонных и интродуцированных видов и культиваров семейства *Salicaceae* Mirbel. в условиях Правобережной Лесостепи Украины по унифицированной шкале В.М. Меженского (2007), выделены среди них наиболее зимостойкие таксоны перспективные для использования в ландшафтной архитектуре региона.

WINTER RESISTANCE OF SPECIES AND CULTIVARS OF THE *SALICACEAE* MIRBEL FAMILY IN THE CONDITIONS OF THE RIGHT-BANK FOREST-STEPPE OF UKRAINE

Ishchuk L.P., Ishchuk G.P.

The field winter stability of the carcass and introduced species and cultivars of the *Salicaceae* Mirbel. family has been analyzed in the conditions of the Right-bank Forest-steppe of Ukraine on a unified scale V.M. Mezhenky (2007) and among them the most winter-stable taxon are promising for use in the landscape architecture of the region.

УДК 58.006:712.253

к.б.н. Казімірова Л.П.
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна
e-mail: l_kazimirova@ukr.net

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЛАНДШАФТНО-АРХІТЕКТУРНОГО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ БОТАНІЧНОГО САДУ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Колекційно-експозиційні ділянки ботанічного саду створено систематичним, ботаніко-географічним, садово-парковим, фітоценотичним, екологічним, ландшафтно-декоративним принципами формування зелених насаджень. В статті відображено подальший розвиток території.

Ботанічні сади в усьому світі відіграють важливу роль у збереженні біорізноманіття для цілей сталого розвитку та екологічної освіти і просвіти суспільства. Варто зазначити, що за своєю структурою, можливостями, історично установленими засадами діяльності вони займають унікальне місце в системі суб'єктів збереження біорізноманіття. Немає інших подібних установ, де б водночас так тісно інтегрувалися наука та освіта, економічна і культурно-просвітницька діяльність.

Поряд з цим, в умовах урбанізації, ботанічні сади є особливою складовою міських зелених насаджень і становлять велику цінність для збільшення ландшафтної різноманітності, підтримки екологічного балансу, покращення життєвого середовища міст. Умілим поєднанням різноманіття рослинного матеріалу і природних умов у ботанічних садах створюються зразки садово-паркового мистецтва, де демонструються традиції й культура різних народів в облаштуванні ландшафту. Зрештою, ботанічні сади, що відвідується великою кількістю населення, є парками, а отже, й місцем відпочинку людей [1-3].

З огляду на таку поліфункціональність, сучасні ботанічні сади відзначаються складністю архітектурно-планувальної структури, яка визначається їх зонуванням.

Від інших об'єктів зеленого будівництва (парків, скверів та ін.) ботанічні сади вирізняють принципи композиційного розміщення рослин. Залежно від цілей і завдань експонування рослин ці принципи різноманітні, але відповідають певній науковій системі. Сучасні тенденції в організації території ботанічних садів спираються на формування колекційно-експозиційних ділянок і тематичних садів за такими науковими принципами і їх поєднанням, а саме [4-6]:

- систематичний – створення колекційних ділянок за родовою чи видовою відмінами;
- ботаніко-географічний, – коли рослини групують за їх походженням з окремих флористичних областей;
- екологічний, – який дає можливість узгодити біологічні особливості розвитку рослин з екологічними умовами місцезростання: едафічними, гідрологічними, ставленням до світла та ін.;
- фітоценотичний, – який враховує конкурентні та інші взаємодії особин в рослинних угрупованнях. В цьому випадку рослини групуються за прикладом природних угруповань;
- типологічний, – який передбачає встановлення типів лісорослинних умов та по можливості корінного типу лісу і посадки рослин, які відповідають цим типам;

- ландшафтно-декоративний, – який дає можливість повною мірою розкрити декоративні властивості рослин й підкреслити особливості природних умов території;
- садово-парковий, – коли демонструються різні типи і напрямки садово-паркового мистецтва;
- господарський, – коли рослини групують за корисними властивостями (харчовими, лікарськими, пряно-ароматичними і т.і.);
- санітарно-гігієнічний – реалізується за рахунок створення різних елементів насаджень (захисна смуга від автомобільних доріг) та різних видів дерев і кущів з фітонцидними властивостями.

На сьогодні Ботанічний сад Хмельницького національного університету забезпечує формування і збереження документованої колекції живих рослин, що використовується в навчальних, наукових, екологопросвітницьких цілях, а також засобами колекційно-експозиційних ділянок створює на території університету високодекоративний ландшафтно-архітектурний ансамбль, що є важливою складовою навчально-виховного середовища.

Ботанічний сад розташований у південно-західній частині м. Хмельницького на 5,2 га території Хмельницького національного університету (з них 2,21 га включено до природно-заповідного фонду України як ботанічний сад місцевого значення). Закладений 2003 року. Територія ботанічного саду знаходиться на висоті над рівнем моря від 307,0 м до 330,0 м і розташована на схилах древньої балки, тальвегом якої тече невелика річка Немийка. Територія характеризується різноманітними формами рельєфу: тут є долина природного походження (площею близько 2,6 га), терасовані схили балки (12-30°), круті уступи (місцями більше 50°), рівнинні ділянки. Материнською породою ґрунтового покриву ботанічного саду є оглеєні суглинки, на які значний вплив мають ґрунтові води. Середньорічна температура повітря становить 7,1° С вище нуля, найнижча вона у січні – 5,5° С нижче нуля, найвища – у липні – 18,0° С вище нуля. Протягом року у місті випадає 669 мм опадів, середня відносна вологість повітря – 79 %.

При створенні колекційно-експозиційних ділянок Ботанічного саду Хмельницького національного університету використано різні принципи формування зелених насаджень.

Систематичним принципом створення родових і видових комплексів сплановано ділянки Хвойних рослин (*Abies*, *Picea*, *Pinus*, *Chamaecyparis*, *Juniperus*, *Thuja* та ін.) та Листяних рослин (*Berberis*, *Weigela*, *Hydrangea*, *Philadelphus*, *Forsythia*, *Cotoneaster*, *Physocarpus*, *Spiraea* та ін.), Сад

студентського дозвілля (*Juniperus*, *Rhododendron*, *Hosta*), Розарій (*Rosa hybrida*), Іридарій (*Iris*), Алею великих українців (*Magnolia*), Деканатський березовий гайок (*Betula*). Родові комплекси *Spiraea*, *Berberis*, *Chaenomeles* у Японському саду є поєднанням систематичного та ботаніко-географічного принципів організації експозиційно-колекційних ділянок.

Типи і напрямки садово-паркового мистецтва демонструють різні ділянки ботанічного саду:

- ландшафтним планування виконано ділянки Хвойних і Листяних рослин, Японський сад, кам'янисту гірку;
- регулярним стилем створено партерну частину навчального корпусу № 4 з Розарієм та рабатками, Сад студентської дружби, Сад студентського дозвілля;
- топіарне мистецтво використане при створенні Саду кульок і Саду студентської дружби, Подільського візерунку;
- далекосхідну філософію створення садів демонструють різні типи Японського саду (Символічний, Країна знань, Країна Японія, Плин часу).

Ботаніко-географічний принцип створення колекційно-експозиційних ділянок застосований при у Японському саду, де зібрано колекцію східноазійської флори в кількості 112 видів рослин. Саме тут ростуть характерні представники Східно-Азійської (Японо-Китайської) та Ірано-Туранської флористичних областей: *Ginkgo biloba* L., *Juniperus chinensis* L., *Thuja orientalis* L., *Pinus armandii* Franch., *P. parsiflora* Sieb, et Zucc., *Aser palmatum* Thunb., *Berberis amurensis* Rupr., *B. julianae* Schneid., *B. thunbergii* DC., *Betula mandschurica* (Reg.) Nak., *Campsis grandiflora* (Thunb.) Loisel., *Lonicera fragrantissima* Lindl. et Paxt., *L. pileata* Oliv., *Euonymus alata* (Thunb.) Sieb., *E. fortunei* (Turez.) Hand.–Mazz., *Wisteria sinensis* (Sims.) Sweet., *Deutzia scabra* Thunb., *Forsythia girdiana* Lingelsh., *Cotoneaster horizontalis* Decaisne, *Prunus serrulata* Lindl., *Stephanandra tanakae* Fisch. et Sav. Franch. та ін., а також їх культивари [7].

Ботаніко-географічний та фітоценотичний принципи мають місце на ділянках природної флори Волино-Поділля (Подільська діброва «Болонський модуль», ділянка Малого Полісся, ділянки рідкісних і зникаючих першоцвітів Хмельниччини, Сад папоротей). На цих ділянках Ботанічного саду зростає 53 види рослин, які увійшли до світових «червоних списків», Червоної книги України та охороняються на регіональному рівні в Хмельницькій області (*Sorbus torminalis*

(L.) Crantz, *Staphylaea pinnata* L., *Adonis vernalis* L., *Pulsatilla grandis* Wender., *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill., *Lunaria rediviva* L., *Lilium martagon* L., *Listera ovata* (L.) R.Br., *Scopolia carniolica* Jacq., *Crocus heuffelianus* Herb.; *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Polystichum aculeatum* (L.) Roth, *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm., *Arum besseranum* Schott, *Campanula persicifolia* L., *Dentaria glandulosa* Waldts. et Kit. ex Willd., *Primula acaulis* (L.) L., *Potentilla alba* L., *Pulmonaria angustifolia* L. та ін.). Створення експозиційно-колекційних ділянок у Ботанічному саду Хмельницького національного університету з включенням рідкісних та зникаючих рослин Волино-Поділля, є внеском у збереження цих рослин в умовах культури.

Ландшафтно-декоративним принципом створено тематичні сади Сад єдності, Сад слави, Олімпійський сад, Долину квітів.

Ландшафтно-декоративний та екологічний принципи розташування рослин притаманні усім тематичним садам і експозиційно-колекційним ділянкам Ботанічного саду Університету.

Першочерговими завданнями при подальшій організації території і поповненні колекційного фонду Ботанічного саду Хмельницького національного університету є такі:

□ створення фітоценотичної ділянки природної флори Товтрової гради (за Подільською діброви), де слід зібрати колекцію рослин Подільського Придністров'я, в т.ч. червонокнижних (*Euonymus nana* M. Bieb., *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit., *Rosa czackiana* Besser); *Schivereckia podolica* (Besser) Andr. ex DC., *Astragalus monspessulanus* L., *A. ponticus* Pall., *Linum basarabicum* (Savul. et Rayss) Klokov ex Juz., *Dictamnus albus* L., *Stipa capillata* L., *S. lessingiana* Trin. ex Rupr., *S. pennata* L., *S. pulcherrima* K. Koch. та ін., а також регіонально рідкісних рослин (*Cerasus fruticosa* Pall., *Daphne mezereum* L., *Carataegus lipskyi* Klok., *Ephedra distachya* L., *Rosa nitidula* Bess., *Rosa rubrifolia* Vill., *Aconitum moldavicum* Hacq., *Aconitum variegatum* L. та ін.).

□ створити ділянку Хвойні рослини-2, де колекціонувати рослини з Північної Америки;

□ створити експозиційно-колекційні ділянки для інтродукції родів квітниково-трав'янистих рослин;

□ ділянки Хвойних і Листяних рослин поповнити рослинами родинних і родових комплексів;

□ продовжувати інтродукцію східноазійської флори на різних частинах Японського саду.

Список літератури

1. Черевченко Т.М., Кузнецов С.І. Ботанічні сади і дендропарки як об'єкти садово-паркового будівництва: минуле, сучасне, майбутнє // Збірник науково-технічних праць. – Львів : УкрДЛТУ. – 2001. – Вип. 11.5. – С. 29-33.
2. Черевченко Т.М., Кузнецов С.І., Трофименко Н.М. Сучасний стан та перспективи розвитку ботанічних садів України // Строительство и реконструкция ботанических садов и дендропарков в Украине: материалы научной конференции. – Симферополь: Таврический национальный университет, 2006. – С. 14-18.
3. Черевченко Т.М. Роль ботанічних садів і дендропарків України в збереженні та збагаченні рослинного різноманіття // Сучасні тенденції збереження, відновлення та збагачення фіторізноманіття ботанічних садів і дендропарків: Матеріали міжн. наук. конф. – Біла Церква, 2016. – С. 21-23.
4. Формирование основных типов экспозиций в ботанических садах и дендропарках / [С.И. Кузнецов, Ю.А. Клименко, Г.А. Миронова и др.]. – Київ : Наукова думка, 1994. – 198 с.
5. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. – Львів : Світ, 2008. – 456 с.
6. Черняк В.М., Воляник Б.П., Казімірова Л.П., Висоцький П.Г. Шкільний дендрарій (Методичні рекомендації). – Київ: Освіта, 1992. – 36 с.
7. Тахтаджян А.Л. Флористические области Земли. – Ленинград: Наука, 1978. – 247 с.

ПУТИ РАЗВИТИЯ ЛАНДШАФТНО-АРХИТЕКТУРНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ БОТАНИЧЕСКОГО САДА ХМЕЛЬНИЦКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА

Казими́рова Л.П.

Коллекционно-экспозиционные участки ботанического сада созданы систематическим, ботанико-географическим, садово-парковым, фитоценолитическим, экологическим, ландшафтно-декоративным принципами формирования зеленых насаждений. В статье отобразено последующее развитие территории сада.

WAYS OF DEVELOPMENT LANDSCAPE ARCHITECTURAL PLANNING OF TERRITORY OF BOTANICAL GARDEN OF KHMEL'NYTS'KIY NATIONAL UNIVERSITY

Kazimirova L.P.

ЗМІСТ

Бойко Н.С. Державний дендрологічний парк «Олександрія» НАН України: відновлення, становлення, розвиток	3
Дойко Н.М. Научно-исследовательская деятельность государственного дендрологического парка «Александрия» НАН Украины (прикладная тематика)	14
Абраменко А.Л., Таран С.С. Род <i>Quercus</i> L. в озеленении г. Ростов-на-Дону	25
Алехин А.А., Орлова Т.Г., Алехина Н.Н. Коллекция травянистых растений в условиях изменяющейся среды	31
Аминова А.А., Муртазалиев Р.А., Ляшенко С.С., Юнусова С.Г., Денисенко О.Н. Ресурсная оценка <i>Salsola iberica</i> (Sennen & Pau) Botsch. в Приморской низменности Дагестана	36
Бонюк З.Г., Бойко О.О. Збереження рідкісних видів деревних рослин у ботанічному саду ім. акад. О.В. Фоміна	41
Букацел В.А. Интродукция голосеменных (Pinophyta) в Республике Молдова	48
Волошина В.В., Юрик Л.С. Вивчення, використання та збереження генофонду яблуні Дослідної станції помології ім. Л.П. Симиренка ІС НААН України	54
Гандовська Л.В., Шпильова А.П. Музей дендрологічного парку «Олександрія» НАН України	60
Гибало В.М., Тихий Т.І. Зберігаємо і примножуємо зразки жимолості голубої (<i>Lonicera caerulea</i> L.) Мліївської селекції в умовах Лісостепу України	64
Глухова С.А., Шиндер О.І., Михайлик С.М. <i>Rosa caudata</i> Baker в колекції Сирецького дендрологічного парку загальнодержавного значення	71
Гнатюк А.М. Адаптивні реакції деяких рідкісних видів рослин на початкових етапах онтогенезу <i>ex situ</i>	77
Горб В.К., Довгалоук Н.І. Особливості ідентифікації сортів <i>Syringa vulgaris</i> L.	82
Гордієнко Д.С. Сорти англійських троянд в дендропарку «Олександрія» НАН України інтродуковані в 2017 році	86

Горєлов О.М., Горєлов О.О. «Східні» мотиви у ландшафтному будівництві.	90
Гоцій Н.Д. «Зелені фасади» – сучасні тенденції в ландшафтній архітектурі	96
Гревцова А.Т., Вакуленко Т.Б., Поляков А.К., Новиченко Н.С. Сохранение ex situ <i>Cotoneaster altaicus</i> J. Fryer et B. Nyholm в ботаническом саду им. акад. А.В. Фомина Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.	101
Григоренко А.В., Клименко Ю.О. Наталіївський парк (Харківська обл.): зміни у насадженнях за 20 років	105
Демченко О.О. Шкідники та хвороби видів роду <i>Viburnum</i> L. в умовах Лісостепу України.	111
Дзиба А.А., Ковальчук Л.О. Цінність ландшафтного заказника «Гамарня»	116
Джус Л.Л. Історія інтродукції <i>Silene compacta</i> Fisch. в Україні.	123
Дойко Н.М., Мордатенко И.Л. Балки, как элемент ландшафтной архитектуры в старинных парках	126
Дорошенко Ю.В., Катревич М.В. Природні види роду <i>Potentilla</i> L. в ландшафтах дендропарку «Олександрія»	132
Драган Н.В., Бойко Н.С., Дойко Н.М., Пидорич Ю.В. Відпад головних паркоутворюючих видів дерев в дендрологічному парку «Олександрія» НАН України в умовах зміни клімату	134
Зінченко В.М. Створення колекційно-демонстративної ділянки хвойних рослин на території парку Корсунь-Шевченківського заповідника	142
Жила А.І. Старовинні сорти олеандрів у колекції НБС ім. М.М. Гришка НАН України	147
Іванов О.М. 3Д проект «Проект Олександрія. Доповнена і віртуальна реальність» і його ідея.	152
Іващенко І.В., Рахметов Д.Б., Котюк Л.А. Особливості онтоморфогенезу <i>Glebionis coronaria</i> (L.) Cass. ex Spach. (<i>Asteraceae</i>) за інтродукції в ботанічному саду ЖНАЕУ	159
Івченко А.І., Кендзьора Н.З. До питання перспективи гіркокаштана звичайного в зелених насадженнях.	162

Иманбаева А.А., Белозеров И.Ф. Приоритетные направления реконструкции и развития коллекционных и ландшафтных насаждений в аридных условиях пустынной зоны Мангистау	168
Ищук Л.П., Ищук Г.П. Зимостійкість видів і культиварів родини Salicaceae Mirbel. в умовах Правобережного Лісостепу України.	175
Казімірова Л.П. Шляхи розвитку ландшафтно-архітектурного планування території ботанічного саду Хмельницького національного університету.	182
Калашникова Л.В. Особливості розмноження раритетних видів рослин у дендропарку «Олександрія»	188
Катревич М.В., Козачук І.Ю. Природні види трав'янистих рослин Правобережного Лісостепу України в садовому дизайні	193
Клименко А.В. Экспозиция «Декоративные представители семейства <i>Cornaceae</i> Dumort.»: значение, ассортимент растений, декоративные особенности, биоморфотипы, лимитирующие факторы развития растений и возможности повышения их стойкости	197
Клименко С.В., Булах П.Є., Григор'єва О.В., Кузнецов В.В. Старовинні та місцеві сорти плодових рослин у збереженні біорізноманіття	203
Климчик Г.Я., Бельчина О.Г. Состояние коллекции растительной флоры дендрария БГТУ	215
Коваль І.В., Джуренко Н.І., Чувікіна Н.В. Рослини, що згадуються у Святому письмі, колекції «Лікарські рослини» Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України	222
Ковальчук Т.Д. Природні ареали видів роду <i>Rhus</i> L.	227
Коломісць Т.В. Експозиція тропічних представників класу Liliopsida у ботанічному саду ім. акад. О.В. Фоміна.	231
Кривдюк Л.М. Культивари роду <i>Juniperus</i> L. з блакитнуватою забарвленням хвої в колекції дендропарку «Олександрія»	237
Кузнецов С.І. Перспективи інтродукції голонасінних на видовому рівні в Україні	242
Кучер Н.М., Опалко О.А., Опалко А.І. Введення експлантів з насіння для мікроклонального розмноження <i>Pyrus salicifolia</i> Pall	248

Куштурна Н.В. Палацово-парковий ансамбль Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»	254
Левчик Н.Я., Любінська А.В., Левенко Б.О., Рахметов Д.В. Досвід збереження різноманіття рослинного світу в умовах <i>in vitro</i> НБС імені М.М. Гришка НАНУ	259
Лоєнко К.М. Регіонально рідкісні трав'янисті рослини Черкаської області у флорі парку Корсунь-Шевченківського державного історико-культурного заповідника.	268
Масальський В.П., Олешко О.Г. Значення дендропарку «Олександрія» в структурі міста Біла Церква	272
Медведєв В.А., Гльєнко О.О. Дендрологічна колекція дендропарку «Тростянець» НАН України: історія створення, видовий склад, багаторічна динаміка	278
Миронів В.М. Види родини <i>Junglandaceae</i> DC. ex Perleb в ландшафтах дендропарку «Олександрія».	284
Мордатенко І.Л., Силенко О.В. Відновлення хвойних насаджень Східної балки парку «Олександрія»	287
Мороз О.К., Дениско І.Л. Використання весняноквітучих клумбових культур на розарії	291
Перерва В.С. Білоцерківсько-Петербурзькі аналогії в архітектурних пам'ятках парку «Олександрія»	296
Пилипчук В.Ф., Бойко Р.В., Клюєнко О.В., Льодок В.С., Шумик О.І. Вікові дерева Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка НАН України	301
Плескач Л.Я., Вірченко В.М. Дослідження епіфітних мохоподібних дендропарку «Олександрія» НАН України	306
Плескач Л.Я., Кондратюк С.Я., Трегуб Т.Г. Дослідження епіфітної ліхенофлори урочища «Будинок лісника» дендропарку «Олександрія» НАН України	312
Похильченко О.П., Вакуленко Т.Б., Бойко Н.М., Гончаренко Б.В., Кругляк Ю.М. Нерівномірне плодоношення <i>Forsytia</i> Vahl. як наслідок диморфізму квітки	317
Прокопук Ю.С., Дойко Н.М., Драган Н.В., Лагойко А.М., Нецветов М.В. Вік та радіальний приріст меморіальних дерев дендрологічного парку «Олександрія»	322

Рахметов Д.Б. Современные аспекты интродукции новых энергетических растений в Украине	327
Роговський С.В. Інтродукція рослин і екологічна безпека	334
Росіцька Н.В. Оцінка добової динаміки водного режиму хвої <i>Pinus sylvestris</i> L. та її адаптивна реакція	340
Савосько В.М., Товстоляк Н.В. Дендрологічні парки Криворіжжя: сучасний стан та склад насаджень	345
Святковская Е.А., Тростенюк Н.Н., Салтан Н.В., Шлапак Е.П., Виноградова О.И. Новые сорта однолетних цветочных растений, испытанные в Полярно-Альпийском ботаническом саду-институте	351
Сиротина Т.О., Бимурзина Г.С. Содержание растворимых сухих веществ в ягодах сортов земляники в Жезказганском ботаническом саду	358
Соломаха Н.Г. <i>Pinus koraiensis</i> Siebold. et Zucc. у Лівобережному Степу України: результати інтродукції та перспективи використання у культурі	362
Солошенко В.С. Етапи створення колекції видів роду <i>Ribes</i> L. у дендропарку «Олександрія» НАН України	368
Сушинська Н.І., Коршиков І.І. Перспективи інтродукції барбарису Тунберга (<i>Berberis thunbergii</i> DC.) в степовій зоні України	372
Терещенко Л.І., Лось С.А., Самодай В.П. Досвід інтродукції <i>Pinus nigra</i> J.F. Arnold. на території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Тростянецький»	375
Футорна О.А., Тищенко О.В., Ольшанський І.Г., Бойченко С.Г., Баданіна В.А., Світлова Н.Б., Таран Н.Ю. Кліматоформуючий вплив деревних рослин в різних географічних зонах України	382
Харченко І.І. Сорти <i>Camellia japonica</i> L. селекції XIX ст. у колекції НБС ім. М.М. Гришка НАН України	386
Чеканов М.М. Особливості використання видів род <i>Pulsatilla</i> Mill. в озелененні	392
Чепурний В.Г., Чепурний Р.В. Розширюємо генофонд агрусу	394
Чернецький Є.А. Від першої згадки до заснування замиської резиденції Ф.-К. Браницького поблизу Білої Церкви	402

Шумик М.І. Аналіз онтогенетичної та віталітетної структури інтродукційних популяцій літньозелених видів роду <i>Rhododendron</i> L.	410
Юник Т. Р., Яцик Р.М., Лисенко М.О., Глуха М.А., Якуб'як І.А., Яремчук М.Д. Результати випробування хвойних інтродуцентів в дендропарках на північно-східному мегасхилі Українських Карпат.	417
Юшкевич М.В., Шиман Д.В. Пути увеличения абсорбции парниковых газов лесами Беларуси	423